

Vogelonderzoek Nieuw Reijerwaard
Onderzoek naar jaarrond beschermde soorten
in het kader van de Flora- en faunawet

projectnr. 241811
revisie 01
november 2012

Opdrachtgever
Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

datum vrijgave
26 nov 2012

beschrijving revisie 01
Definitief

goedkeuring
W.J. Straatsma

vrijgave
P. Kennes

Inhoud	blz.
1	Inleiding 4
1.1	Aanleiding..... 4
1.2	Doel 4
1.3	Wettelijk kader 4
1.4	Werkwijze 5
2	Plangebied en voorgenomen ontwikkeling 6
2.1	Beschrijving plangebied..... 6
2.2	Voorgenomen ingreep..... 7
3	Resultaten veldonderzoek 8
3.1	Boerenwaluw 8
3.2	Huismus 9
4	Effectbeoordeling.....12
4.1	Boerenwaluw 12
4.2	Huismus 12
4.2.1	Mitigerende maatregelen..... 13
5	Conclusie.....16
6	Bronnen 18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De provincie Zuid-Holland is voornemens het bedrijventerrein 'Nieuw Reijerwaard' te ontwikkelen. Het plangebied bestaat op dit moment uit akkers, weilanden, kassen, wegen en woningen. In het kader van het op te stellen ruimtelijke besluit (provinciaal inpassingsplan) dienen de haalbaarheid en de consequenties van het initiatief in relatie tot de aspecten natuur en ecologie onderzocht te worden. In 2011 is door Oranjewoud een natuurtoets uitgevoerd. In deze natuurtoets werd aanvullend onderzoek naar vleermuizen en jaarrond beschermde nesten geadviseerd. In deze rapportage worden de resultaten van het vogelonderzoek naar de buizerd, boomvalk, gierzwaluw, huismus, ooievaar, slechtvalk en roek weergegeven.

1.2 Doel

Met behulp van onderliggend vogelonderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke onder de Flora- en faunawet beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen komen voor binnen het onderzoeksgebied?
- Wordt bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden de Flora- en faunawet overtreden?
- Hoe dient in het kader van de Flora- en faunawet verder gehandeld te worden?

1.3 Wettelijk kader

Flora- en faunawet bescherming vogelnesten

Tijdens uw werkzaamheden moet u rekening houden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën vindt u terug in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

1.4 Werkwijze

Het onderzoeksgebied is conform de Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek 2011 (van Dijk A.J. & Boele A., 2011) door de heer L. Boon vier keer onderzocht. De bezoeken (zie tabel 1) zijn afgestemd op de te verwachten soorten waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn. Het gaat hier om de soorten: buizerd, boomvalk, gierzwaluw, huismus, ooievaar, slechtvalk en roek.

Aanvullend is het voorkomen van boerenzwaluw in het plangebied onderzocht. Het plangebied is geschikt voor deze soort waarvan de nesten niet het hele jaarrond beschermd zijn. Echter de nesten van deze zogenaamde categorie 5-soort zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Andere categorie 5-soorten waarvoor het plangebied essentieel kan zijn worden niet verwacht.

Tijdens het veldbezoek is gebruik gemaakt van een verrekijker (Swarovski EL 10x42 WB Swarovision). Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van de betreffende soortgroep (zie tabel 1-1). De weersomstandigheden zijn afkomstig van het KNMI, station Rotterdam.

Tabel 1-1: Overzicht veldbezoeken

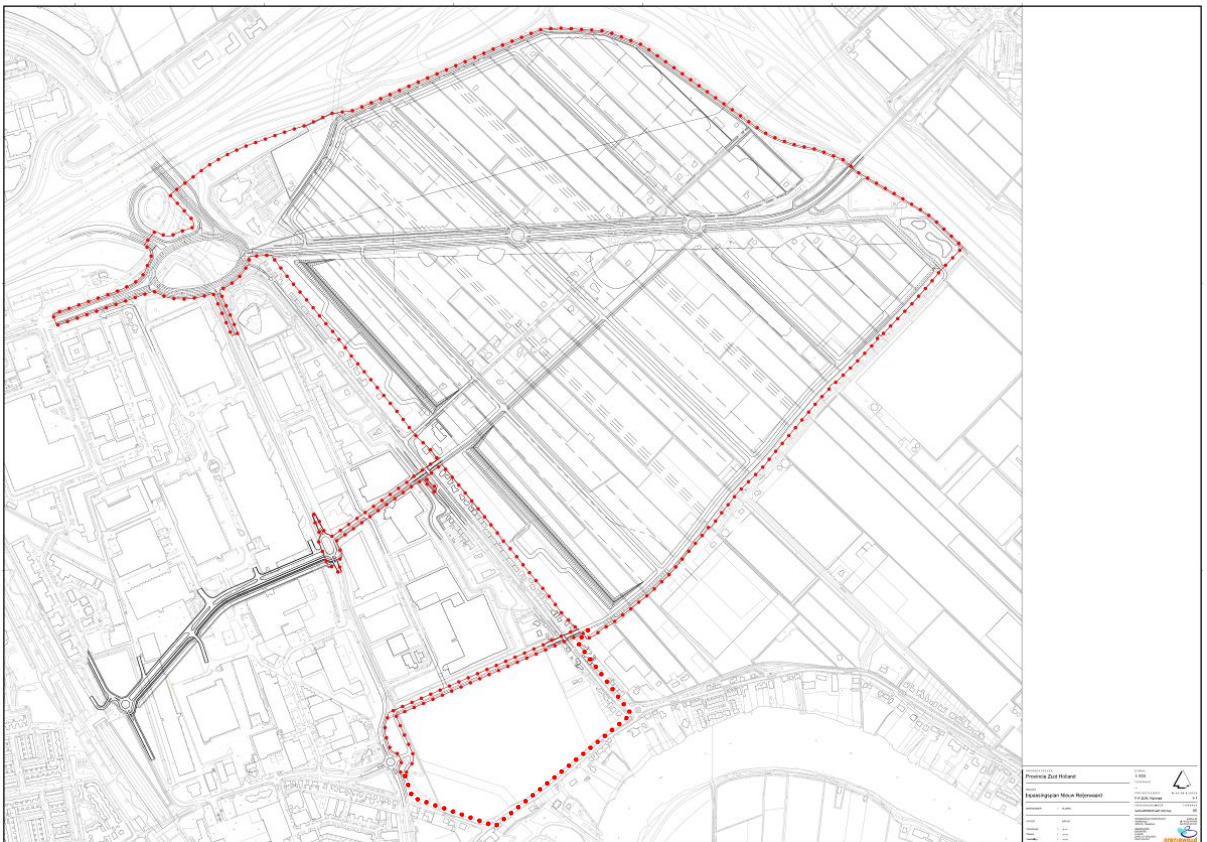
Datum	Dagdeel	Onderzoeker	Gem Temp °C	Bewolking	Neerslag	Wind richting	Wind kracht
27-04-2012	ochtend	L. Boon	12.1	zwaar	0	ZZW	3 Bft
14-05-2012	ochtend	L. Boon	11.2	half	0	WZW	3 Bft
02-06-2012	avond	L. Boon	12.5	half	0	NO	2 Bft
27-06-2012	avond	L. Boon	18.2	geheel	0	WZW	3 Bft

2 Plangebied en voorgenomen ontwikkeling

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied genaamd Nieuw Reijerwaard is gelegen in de gemeente Ridderkerk en deels in de gemeente Barendrecht, provincie Zuid-Holland. Het plangebied is globaal gelegen tussen de Rijksstraatweg, Rijksweg A15, Rijksweg A16 en de Hoogzandweg, te Ridderkerk. Aan de westzijde van het plangebied worden aansluitingen gemaakt ter hoogte van de Veren Ambachtsweg met de Dierensteinweg in Barendrecht en nabij de kruising van de Veren Ambachtsweg met de Oversloot in Barendrecht. In dit onderzoek is ook het gebied van de boomgaard en een mogelijke ontsluiting nabij de kruising van de Handelsweg met de Tuindersweg in Barendrecht onderzocht. Ten tijde van het opstellen van deze rapportage was nog geen duidelijkheid hierover. De oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 1.6 km².

Het plangebied is deels in gebruik als akker en bebouwd met kassen. Het wordt doorsneden door verschillende wegen en watergangen. Grenzend langs de noord- en oostkant liggen enkele grotere waterplassen en staan hoog opgaande bomen. De zuidkant bestaat uit een weg (de Hoogzandweg), met een watergang. De westgrens van het plangebied wordt gevormd door de bebouwingslint Rijksstraatweg. Centraal in het plangebied ligt een oost - west georiënteerde weg met aan weerszijden bomenrijen (de Verbindingsweg). Van zuidwest naar het noordoosten ligt dwars door het plangebied de Voorweg, omgeven door vrijstaande bebouwing. De grenzen van het onderzochte gebied voor voorliggend onderzoek zijn te vinden in afbeelding 2-1.

Figuur 2-1: Ligging van het plangebied.

Onderzoeksgebied

Tijdens de inventarisatie is ook de nabije omgeving van het plangebied meegenomen. Omdat dit gebied tijdens de werkzaamheden ook verstoord wordt. Hierdoor wordt bij de resultaten gesproken van onderzoeksgebied.

2.2 Voorgenomen ingreep

Planontwikkeling

Het bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard is bedoeld voor de vestiging van arbeidsintensieve logistieke en logistiek ondersteunende bedrijvigheid. De primaire doelgroep is bedrijvigheid die aanvullend dan wel versterkend is voor het al aanwezige agrologistieke cluster van de Freshport Barendrecht/ Ridderkerk.

Windturbines

Langs de Verbindingsweg worden maximaal drie windturbines mogelijk gemaakt. Uit onderzoek¹ blijken windturbines binnen het plangebied vanuit landschap goed denkbaar, zonder grote effecten op recreatie en zonder onoverkomelijke ecologische knelpunten.

Biomassavergisting

Op het terrein wordt biomassavergisting mogelijk gemaakt.

Figuur 2-1 : Vogelvlucht van de stedenbouwkundige hoofdopzet van Nieuw Reijerwaard

De bovenstaande ontwikkelingen leiden tot een afname van het leefgebied van vogels doordat:

- landbouwgronden worden omgezet in bedrijventerrein (asfalt en bebouwing);
- aanwezige watergangen worden gedempt;
- verbreden watergangen langs Verbindingsweg en Rijksweg A16;
- slopen van aantal bestaande bebouwing binnen het plangebied (niet langs Rijksweg);
- realisatie nieuwe aansluitingen op het bestaande wegennet.

¹ Windenergie Stadsregio Rotterdam, Bosch Slabbers e.a, 2011

3 Resultaten veldonderzoek

Tijdens de vier veldbezoeken is een volledige inventarisatie uitgevoerd naar de jaarrond beschermde soorten: buizerd, boomvalk, gierzwaluw, huismus, ooievaar, slechtvalk en roek. En de boerenzwaluw (categorie 5). Uit de inventarisatie komt naar voren dat alleen de huismus en de boerenzwaluw in het onderzoeksgebied voorkomen. De overige soorten zijn niet aangetroffen. In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten van de huismus en de boerenzwaluw besproken.

3.1 Boerenzwaluw

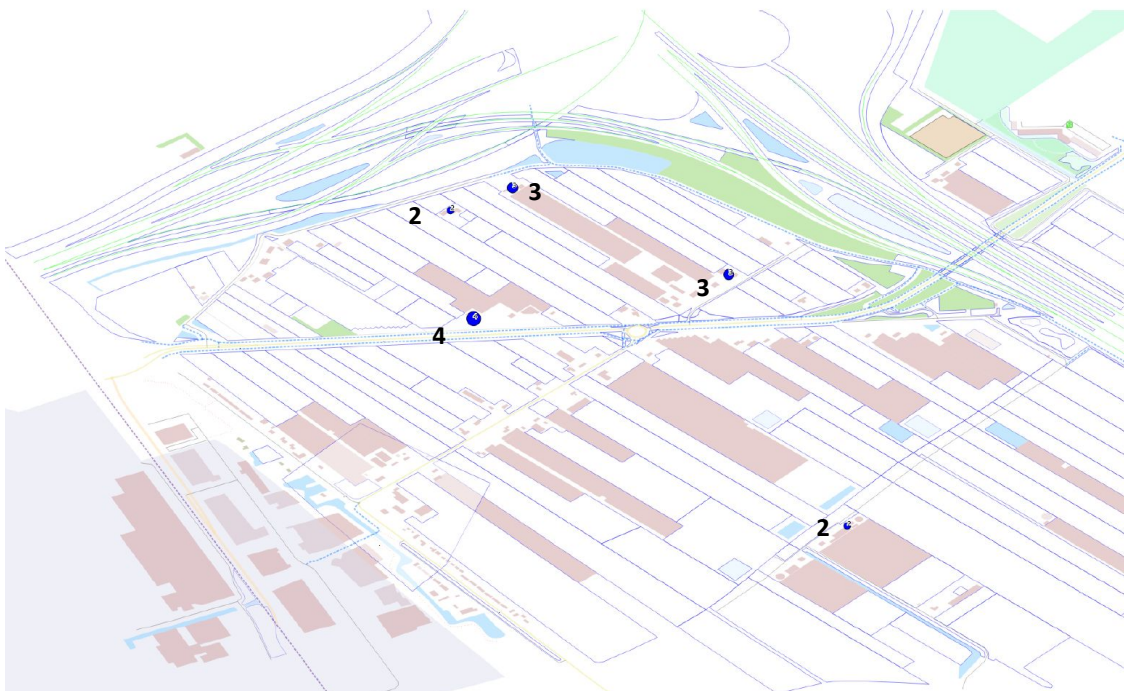
Voortplantingsplaatsen

Gedurende het onderzoek zijn minimaal zeven bezette territoria aangetroffen in het onderzoeksgebied. Binnen de grenzen van het plangebied bevinden zich zes territoria, buiten de grenzen bevindt zich een tot twee territoria. De territoria zijn weergegeven in figuur 3-2. Verwacht wordt dat dit aantal een onderschatting is. Dit vanwege het feit dat boerenzwaluwen in het onderzoeksgebied nestelen op privéterreinen waardoor het tellen van bezette nesten binnen deze opdracht niet mogelijk was. Daarentegen worden grote aantallen niet verwacht. De soort broedt bij voorkeur bij melkveehouderijen en in veel mindere mate bij glas- en tuinbouwbedrijven. En grote aantallen – bijvoorbeeld foeragerende – boerenzwaluwen zijn gedurende het onderzoek nooit waargenomen.

De territoria in het plangebied bevinden zich langs de Krommeweg (twee tot drie territoria), de Verbindingsweg (twee territoria) en de Voorweg (een tot twee territoria). De territoria buiten het plangebied bevonden zich allen langs de Hoogzandweg. Geschikte locaties voor nesten in het plangebied zijn ruimtes in de aanwezige werkschuren. Ook buiten het plangebied zal het nest aanwezig zijn in een open schuur.

Functionele leefomgeving

Het voedsel (insecten) wordt met name gezocht boven de graslanden, bredere rustige bermen en waterpartijen in het plangebied.

Figuur 3-1: Maximaal aantal adulte individuen boerenzwaluw bij voortplantingsplaats.

3.2 Huismus

Voortplantingsplaatsen

Gedurende het onderzoek zijn in totaal minimaal 36 bezette territoria aangetroffen. Binnen de grenzen van het plangebied zijn twintig territoria aangetroffen. Buiten de grenzen van het plangebied, maar binnen het invloedsgebied zijn zestien territoria aangetroffen. De waarnemingen zijn weergegeven in figuur 3-1.

Figuur 3-2: Aangetroffen territoria huismus.

Verwacht wordt dat dit aantal een onderschatting is. Dit vanwege het feit dat huismussen in het plangebied nestelen op privéterrein waardoor het tellen van bezette nesten binnen de opdracht niet mogelijk was. Op basis van de veldonderzoeken en expert judgement kan het aantal territoria in het plangebied oplopen tot circa dertig. De territoria in het plangebied bevinden zich allen langs de Verbindingsweg (elf territoria) en de Voorweg (negen territoria). De territoria buiten het plangebied bevonden zich allen langs de Rijksweg.

Geschikte locaties voor nesten in het plangebied zijn ruimtes onder dakpannen van de woonhuizen en in de aanwezige werkschuren. De nesten buiten het plangebied bevinden zich vrijwel zeker onder de dakpannen van de woonhuizen. De aangetroffen huismuskolonies (vier in totaal) zijn relatief klein van omvang. Maar door de geringe afstand onderling betreft het wel een populatie die zichzelf in stand kan houden. En er kan verspreiding (dispersie) naar (kleinere) kolonies in de omgeving plaatsvinden.

Winterverblijfplaatsen

De huismus gebruikt 's winters altijd groenblijvende struiken of gevelbegroeiing als plekken om (gezamenlijk) de nacht door te brengen (Bron: Soortenstandaard Huismus, Dienst Regelingen). In het onderzoeksgebied zijn potentiële winterverblijfplaatsen talrijk aanwezig. Veel tuinen hebben jaarrond groenblijvende (gevel)beplanting (ook nabij de kolonies).

Functionele leefomgeving

De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats van de huismus moet aan de volgende eisen voldoen:

- Er moet continu voedsel te vinden zijn in de directe omgeving (binnen 2,5 meter) van dekking. De dekking bestaat uit stekelige struiken, begroeide gevels of schuttingen, groenblijvende begroeiingen zoals klimop.

- Voldoende inheems groen en enkele grote bomen als leverancier van eiwitrijk voedsel (rupsen) voor de jongen.
- Niet teveel grote bomen.
- Altijd groenblijvende planten in hagen of gevelbegroeiing te gebruiken als collectieve slaapplek (en voor dekking).
- Droge, zandige plekken voor het nemen van een zandbad.
- Drinkwater.

Dit alles moet dichtbij elkaar liggen, bij voorkeur binnen een straal van een paar honderd meter rond de plek waar gebroed wordt. De huismus volgt geen specifieke migratieroutes om van bijvoorbeeld de nestplaats naar het foerageergebied te gaan (Bron: soortenstandaard Huismus, Dienst Regelingen).

De functionele leefomgeving in het onderzoeksgebied zijn de woningen, schuren, erven en tuinen binnen een straal van circa 100 meter rondom de voortplantingsplaatsen. In deze leefomgeving staat veel jaarrond groenblijvende beplanting, tuinen (zowel voor- als achterzijde woningen) gesitueerd in verschillende windrichtingen en is er voedsel aanwezig, hetzij in de vorm van insecten, zaad en vermoedelijk ook brood. De functionele leefomgeving in het plangebied werd gedurende het onderzoek veelvuldig door huismussen gebruikt om te rusten en te foerageren.

4 Effectbeoordeling

4.1 Boerenwaluw

De boerenwaluw is een soort welke valt in de categorie 5. De soorten uit deze categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. De voorgenomen ontwikkeling resulteert in het verlies van minimaal zeven bezette territoria van de boerenwaluw. Door het bouwrijp maken verdwijnt ook de functionele leefomgeving van deze soort.

Het aantal territoria van de boerenwaluw in het onderzoeksgebied is laag. In de nabije omgeving is ruimschoots vergelijkbaar en meer geschikt leefgebied aanwezig. De boerenwaluw is een zeer mobiele soort. De alternatieve gebieden grenzen aan de zuidzijde van de A16 en ten zuiden van Hoogzandweg. Door het beperkte aantal territoria en alternatief (beter) leefgebied in de nabije omgeving leidt het verlies van de territoria van de boerenwaluw in het plangebied niet tot zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die ertoe leiden dat deze soort ook jaarrond beschermd is.

De sloop van de huizen waar de zwaluwen aanwezig zijn dient, in het kader van de zorgplicht, niet in het broedseizoen te gebeuren. In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (globaal 15 maart–eind juli) negatieve effecten hebben. Tevens treedt er dan verstoring van de reproductie op. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord. Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen en er broedgevallen in het plangebied aanwezig zijn. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het zoekgebied mijden als broedplaatsen.

Conform de zorgplicht (zie paragraaf 4.2) is het van belang om voor het broedseizoen de vegetatie in het zoekgebied te verwijderen. Hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen.

De gunstige staat van instandhouding van de boerenwaluw komt niet in het geding. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden in het kader van de Flora/ en faunawet. Wel dient de zorgplicht nageleefd te worden.

4.2 Huismus

De huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en Faunawet. De huismus staat ook vermeld in de Vogelrichtlijn. De geplande activiteiten (sloop en bouwrijp maken) resulteren in het verwijderen van minimaal twintig tot maximaal dertig territoria van huismus. Door het bouwrijp maken verdwijnen ook de potentieel aanwezige winterverblijfplaatsen (aanwezig in veel tuinen) en functionele leefomgeving. De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 2 van vogelnesten (DR, 2009). Voor deze vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

Voor de ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard geldt geen van bovenstaande belangen. Hierdoor is het verkrijgen van een ontheffing niet mogelijk. Om de ontwikkeling van het bedrijventerrein toch mogelijk te maken dienen voldoende mitigerende en compenserende maatregelen genomen te worden zodat negatieve effecten worden uitgesloten waardoor de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In de volgende paragraaf worden mitigerende maatregelen voorgesteld. Geadviseerd wordt om de maatregelen in de vorm van een ontheffingsaanvraag aan het ministerie voor te leggen. Wanneer er voldoende mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen zal de ontheffing of de 'positieve afwijzing' naar verwachting worden verkregen.

4.2.1 **Mitigerende maatregelen**

Voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein moeten verschillende mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden. In deze paragraaf worden deze maatregelen per onderdeel beschreven.

Kwetsbare periode en sloopprotocol

De meest kwetsbare periode voor huismussen is de periode dat ze eieren of jongen hebben. Huismussen beginnen begin april met de eileg. Het broeden duurt twee weken waarna het nog drie weken duurt voordat de jongen uitvliegen. Omdat huismussen vaak meer dan één broedsel per jaar hebben, eindigt daarmee niet de kwetsbare periode. Eind juli zijn de jongen van de laatste legfels pas uitgevlogen. De minst schadelijke periode voor de sloop van de huizen en bebouwing is daarom tussen augustus en half maart.

Aanbieden nieuwe verblijfplaats

Ten tijde van de werkzaamheden moet voor huismussen een alternatieve broedgelegenheid worden geboden. Een soort als de huismus heeft een geringe verspreiding en zal zich niet kilometers verderop vestigen. Nieuwe broedlocaties kunnen worden gecreëerd door aan bebouwing en bomen die behouden blijven langs de Rijksweg, tijdelijke nestkasten aan te brengen. De huismus maakt gebruik van een mussenkast, mussenflat of koolmeeskast. Een mussenkast, met de opening gericht op het oosten is voldoende om de verloren nestgelegenheid te compenseren. Nestkasten voor mussen bieden plaats aan meerdere broedpaartjes (circa vijf paar) omdat mussen in kolonies broeden. Het totaal aantal broedgelegenheden moet minimaal dertig bedragen. De nestkasten worden gebruikt om te broeden, maar buiten het broedseizoen ook om in te slapen. Recentelijk is gebleken dat de kasten beter functioneren wanneer ze niet te dicht bij elkaar liggen.

Figuur 4-1: Vogelvide (links) en nestkast (rechts).

Voorzieningen in inrichting plangebied: nieuwbouw en groenstrook

Indien mogelijk kunnen er op de nieuwe bedrijfspanden verschillende mussenvides in de overgang dak/dakgoot en of door de plaatsing van kasten (gaan in blokjes van vier tot vijf ruimtes per kast) en/of dakpannen (tien tot vijftien stuks in groepjes) op de uiteindelijke panden geplaatst worden.

In het plangebied wordt een groenstrook ontwikkeld van 100 meter breed langs de Rijksweg (zie figuur 4-2 en 4-3). Zoals hierboven wordt voorgesteld kan hier, in combinatie met de mussenkasten heel goed een nieuw leefgebied voor de mussen gecreëerd worden. Deze groenstrook moet dan zo optimaal voor de huismus worden ingericht. Daar waar groene elementen in het plangebied worden aangebracht moeten planten worden gebruikt die beschutting geven voor huismussen. Dit betekent dat dichte struiken (eventueel met doornen) moeten worden gebruikt zoals de meidoorn, liguster of taxus. Ook het gebruik van planten die tegen gevels opklimmen is aan te raden. Hierbij kan worden gedacht aan klimop of bruidssluier. Deze laatste soort kan erg gaan woekeren en dient dus met beleid te worden toegepast. Door de aanplant van meidoornhagen ontstaat zeer geschikt leefgebied voor de huismus.

Figuur 4-2: Groen en waterstructuur in het plangebied.

Figuur 4-3: Impressie van de 100 meter groene zone achter de woningen aan de Rijksweg.

Monitoring

Het gebruik van de voorzieningen door huismussen moet worden gemonitord. Met name of de vogelvides/nestkasten worden gebruikt, levert waardevolle informatie op en deze kan worden gebruikt om eventueel aanvullende maatregelen uit te voeren. Monitoring kan in dit geval ook worden overgedragen aan een vogelwerkgroep. Daarbij geldt dat als er geen animo is onder vrijwilligers om te monitoren, de initiatiefnemer zorg moet dragen voor professionele uitvoering van de monitoring. Monitoring houdt in dat gedurende minimaal 5 jaar moet worden bijgehouden of huismussen het mitigatiegebied accepteren en er ook overgaan tot broeden. De resultaten worden jaarlijks gerapporteerd aan Dienst Regelingen.

5 Conclusie

Uit het vogelonderzoek is gebleken dat er in het plangebied jaarrond beschermde vaste rust en verblijfplaatsen van de huismus aanwezig zijn. Het gaat hierbij om maximaal dertig territoria binnen de grenzen van het plangebied en winterverblijfplaatsen (tuinen en erven). Voor het aantasten van jaarrond beschermde soorten wordt geen ontheffing verleend in het kader van de Flora- en faunawet.

Om de ontwikkeling van het bedrijventerrein toch mogelijk te maken dienen voldoende mitigerende en compenserende maatregelen genomen te worden zodat negatieve effecten worden uitgesloten waardoor de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. Door het uitvoeren van de mitigerende en compenserende maatregelen die genoemd zijn in hoofdstuk 4 blijven vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus tijdens en na de ingrepen behouden. Geadviseerd wordt om de maatregelen in de vorm van een ontheffingsaanvraag aan het ministerie voor te leggen. Wanneer er voldoende mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen zal de ontheffing of de 'positieve afwijzing' naar verwachting worden verkregen.

6 Bronnen

Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Soortenstandaard Huismus Paser domesticus, Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. van Dijk A.J. & Boele A. 2011.

Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Internet

Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! www.minEL&I.nl

